

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ  
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету соціології та  
управління

\_\_\_\_\_ Т.Ф. Бірюкова  
(підпис)  
«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2024

**ПРОГРАМУВАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ  
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

підготовки бакалаврів

очної (денної) форми здобуття освіти

спеціальності 054 «Соціологія»

освітньо-професійна програма «соціологія»

**Укладач: Ратушна Таїсія Олександрівна, к.соц.н., доцент кафедри соціології**

Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.  
Завідувач кафедри соціології

\_\_\_\_\_ В.О. Скворець  
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою  
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.  
Голова науково-методичної ради  
факультету соціології та управління

\_\_\_\_\_ Н.В. Горло  
(підпис)

Погоджено  
Гарант освітньо-професійної програми

\_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (ініціали, прізвище)

2024 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 054 Соціологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2-й	-
Освітньо-професійна програма «Соціологія»	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	-
		Семінарські	
		14 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Самостійна робота	
		78 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета** викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань з методологічних засад підготовки програми соціологічного дослідження та навичок складання програми як основи для проведення соціологічного дослідження.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Програмування соціологічних досліджень» є:

- ознайомлення студентів зі специфікою проведення прикладних соціологічних досліджень.
- формування знань з підготовки методологічної частини програми соціологічного дослідження.
- формування знань з підготовки методичної частини програми соціологічного дослідження.
- оволодіння вміннями складання робочого плану соціологічного дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні

**знати:**

- структуру програми соціологічного дослідження;
- логіку програмування соціологічного дослідження;
- специфіку формулювання проблеми соціологічного дослідження, визначення його об'єкта, предмета, мети та завдань;
- підходи до інтерпретації та операціоналізації основних понять дослідження;
- логіку формулювання гіпотез соціологічного дослідження;

- технологію проведення конкретних соціологічних досліджень.

**вміти:**

- розробляти ескіз, програму, робочий план, інструментарій конкретного соціологічного дослідження
- обґрунтувати систему вибірки одиниць спостереження;
- вимірювати властивості об'єкта дослідження, застосовувати різні типи вимірвальних шкал;
- обрати та обґрунтувати відповідний метод збору соціологічної інформації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів. СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців	Лекції, керовані дискусії, метод проблемного викладу матеріалу, групові практичні роботи, творчі роботи та тестування в системі Moodle; опитування на семінарських заняттях
РН08 Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури РН09 Вміти розробляти програму соціологічного дослідження. РН10 Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів. РН11 Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців. РН12 Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	Підготовка індивідуального/групового дослідницького завдання; завдання на порівняльний аналіз з презентацією його результатів

**Міждисциплінарні зв'язки**

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Вступ до спеціальності», «Методи збору соціологічної інформації», «Організація та методи вибіркового дослідження», «Соціальна статистика».

**3. Програма навчальної дисципліни**

**Змістовий модуль 1. Емпірична соціологія. Види соціологічних досліджень**

Структура соціологічного знання. Емпіричний рівень соціологічного знання. Емпіричні соціологічні дослідження як методи та технології збору соціальної інформації, встановлення та узагальнення соціальних фактів. Зародження емпіричної соціології. Внесок Чиказької соціологічної школи в розвиток прикладної соціології. Проблема подолання розриву між емпіричним та теоретичним рівнем Суспільні потреби в проведенні соціологічних досліджень. Попит на конкретне соціологічне дослідження як результат потреб соціальної практики. Соціологічне дослідження як засіб отримання

достовірного знання про соціальну реальність. Визначення поняття «прикладне соціологічне дослідження». Поняття методології, методики, техніки та процедури соціологічного дослідження. Функції соціологічного дослідження. Евристична (пізнавальна) функція соціологічного дослідження пов'язана з вивченням специфіки соціальних явищ та процесів, накопиченням нових знань про них. Прогностична функція соціологічного дослідження. Класифікація соціологічних досліджень в залежності від глибини вивчення та аналізу предмета. Розвідувальне або «пілотажне» дослідження. Описове дослідження. Аналітичне дослідження. Соціальний експеримент як різновид аналітичного дослідження. Диференціація соціологічних досліджень за методом збору первинної соціологічної інформації. Точкові та повторні соціологічні дослідження.

## **Змістовий модуль 2. Проблема, об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження**

Етапи організації та проведення соціологічного дослідження. Розробка програми дослідження. Збір емпіричних даних (польовий етап). Обробка первинної соціологічної інформації. Аналіз та узагальнення отриманої інформації. Загальна структура програми соціологічного дослідження. Складові методологічної частини програми. Формулювання та обґрунтування соціальної проблеми. Класифікація соціальних проблем в залежності від мети дослідження. Класифікація відповідно до масштабу розповсюдження. Види соціальних проблем, що виділяються відповідно до їх носія. Класифікація за часом дії протиріччя. Класифікація за ознакою глибини протиріччя. Визначення об'єкта дослідження. Визначення предмета дослідження. Постановка мети соціологічного дослідження. Визначення завдань соціологічного дослідження відповідно до мети.

## **Змістовий модуль 3. Інтерпретація та операціоналізація основних понять, висування гіпотез дослідження**

Логічний аналіз основних понять дослідження. Операціоналізація основних понять дослідження як процес виокремлення складових частин досліджуваного явища та встановлення між ними взаємозв'язку. Структурна операціоналізація як процес розчленування основного поняття на складові елементи та головні ознаки предмета дослідження. Факторна операціоналізація як виявлення і аналіз причин, що визначають характер соціального явища чи процесу. Значення операціоналізації для подальшої розробки інструментарію соціологічного дослідження.

Визначення поняття «гіпотеза». Значення гіпотез в наукових дослідженнях. Види гіпотез. Описові гіпотези. Пояснювальні гіпотези. Вимоги до гіпотези в соціологічному дослідженні. Підтвердження та спростування гіпотез.

## **Змістовий модуль 4. Визначення досліджуваної сукупності. Логіка вибіркового методу дослідження**

Поняття генеральної та вибіркової сукупності. Генеральна сукупність як об'єкт дослідження, на який розповсюджуються висновки соціологічного аналізу. Види генеральних сукупностей: конкретні і гіпотетичні, однорідні і неоднорідні. Вибіркова сукупність як певне число елементів генеральної сукупності, відібраних за суворо заданим правилом. Одиниці аналізу як елементи вибіркової сукупності (респонденти, документи, що аналізуються і т. п.), які підлягають вивченню. Поняття репрезентативності вибіркової сукупності. Види та методи формування вибіркової сукупності. Багатоступеневі вибірки. Визначення об'єму вибіркової сукупності та забезпечення її репрезентативності. Методи оцінки репрезентативності. Поняття граничної помилки вибірки.

## **Змістовий модуль 5. Визначення методу збору первинної соціологічної інформації. Побудова логічних схем обробки інформації**

Основні методи збору первинної соціологічної інформації. Кількісні та якісні методи збору первинної соціологічної інформації. Опитування та його різновиди. Анкетне опитування. Загальна характеристика інтерв'ю. Види інтерв'ю (вільне, формалізоване (стандартизоване), фокусоване). Телефонне опитування. Спостереження як можливість для безпосереднього сприйняття поведінки людей у конкретних умовах, опису взаємодії усіх учасників. Спостереження включене та невключене, відкрите та інкогніто, лабораторне та польове. Самоспостереження (інтроспекція). Аналіз документів. Якісний аналіз документів. Процедура якісного аналізу. Зовнішній і внутрішній аналіз: поняття тексту і контексту документа. Контент-аналіз як строго формалізований метод аналізу великих масивів однорідних документів. Процедура контент-аналізу. Переведення текстової інформації в кількісні показники. Експеримент. Логіка експериментального аналізу. Етичні норми при проведенні соціального експерименту. Диференціація та інтеграція методів збору соціологічної інформації, міждисциплінарні методи (психологічні тести, соціометрія, етнографічні дослідження і т.д.). Критерії вибору методу збору соціологічної інформації. Логічні схеми обробки соціологічної інформації.

## **Змістовий модуль 6. Робочий план соціологічного дослідження. Складання кошторису соціологічного дослідження**

Поняття загального плану дослідження. Робочий план соціологічного дослідження як засіб впорядкування та деталізації дослідницьких процесів. Ескіз соціологічного дослідження. Узгодження ескізу соціологічного дослідження із замовником. Організаційні питання та ресурсозабезпечення соціологічного дослідження. Матеріально-технічна база дослідження. Формування дослідницької групи та її склад. Проведення польового етапу соціологічного дослідження. Кошторис соціологічного дослідження. Підготовка допоміжних документів дослідження та загальні вимоги до підсумкових документів дослідження

Допоміжні документи соціологічного дослідження. Інструкції з проведення інтерв'ю, маршрутні карти, інструкції по кодуванню та обробці первинної інформації. Основні види підсумкових документів дослідження. Загальна характеристика звіту з проведеного соціологічного дослідження.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год		о/д ф.	з/дис т ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/дис т ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15		6		2		7		5	5	10
2	15		4		2		9		3	7	10
3	15		4		4		7		3	7	10
4	15		4		2		9		3	7	10
5	15		6		2		7		3	7	10
6	15		4		2		9		3	7	10
Усього за змістові модулі	90	42	28		14		48		20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30		20	20	40
Загалом							<b>120</b>			<b>100</b>	

#### 5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
1	Емпірична соціологія. Види соціологічних досліджень	6	
2	Проблема, об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження	4	
3	Інтерпретація та операціоналізація основних понять, висування гіпотез дослідження	4	
4	Визначення досліджуваної сукупності. Логіка вибіркового методу дослідження	4	
5	Визначення методу збору первинної соціологічної інформації. Побудова логічних схем обробки інформації	6	
6	Робочий план соціологічного дослідження. Складання кошторису соціологічного дослідження	4	
Разом		28	

## 6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Емпірична соціологія. Види соціологічних досліджень	2	
2	Проблема, об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження	2	
3	Інтерпретація та операціоналізація основних понять, висування гіпотез дослідження	4	
4	Визначення досліджуваної сукупності. Логіка вибіркового методу дослідження	2	
5	Визначення методу збору первинної соціологічної інформації. Побудова логічних схем обробки інформації	2	
6	Робочий план соціологічного дослідження. Складання кошторису соціологічного дослідження	2	
Разом		14	

## 7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
ЗМ 1	Практична робота: аналіз кейсів	Практична робота: аналіз кейсів Вимоги до виконання: Необхідно розглянути кейси (окрім розглянутих на лекції) інформаційних запитів та визначити у яких випадках є потреба у проведенні соціологічного дослідження. Кейси наведені у завданні на сторінці дисципліни на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> )	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5
	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Емпірична соціологія. Види соціологічних досліджень»	0,5 бала за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5

Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
ЗМ 2	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Проблема, об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	3
	Практична робота	Робота з Методологічною частиною програми соціологічного дослідження. Визначення проблеми, мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження. Теми дослідження формулюються здобувачами та узгоджуються із викладачем	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	7
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
ЗМ 3	Практична робота	Робота з Методологічною частиною програми соціологічного дослідження. Інтерпретація та операціоналізація основних понять, висування гіпотез дослідження. Теми дослідження формулюються здобувачами та узгоджуються із викладачем	5 балів – повна змістовна відповідь, висока аргументованість відповіді. 4 балів – відповідь досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – відповідь неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	7
	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Інтерпретація та операціоналізація основних понять, висування гіпотез дослідження»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	3



Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
ЗМ 4	Відповідь на семінарі, дискусія у групі, презентація	Питання за темою «Визначення досліджуваної сукупності. Логіка вибіркового методу дослідження» та план семінарського заняття розміщені на сторінці дисципліни на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> )	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	7
	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Визначення досліджуваної сукупності. Логіка вибіркового методу дослідження»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	3
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
ЗМ 5	Робота у міні-групах, презентація	Порівняння можливостей, переваг та недоліків різних методів збору соціологічної інформації. Визначення найбільш адекватних завданням дослідження методів чи їх різновидів. Презентація групового міні проєкту з обґрунтуванням обраних методів дослідження.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	7
	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Визначення методу збору первинної соціологічної інформації. Побудова логічних схем обробки інформації»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	3

Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
ЗМ 6	Практична робота	Створення Робочого плану та кошторису соціологічного дослідження	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	7
	Тестування	Тестування на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> ) за темою «Робочий план соціологічного дослідження. Складання кошторису соціологічного дослідження»	0,5 бала за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	3
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

### 8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1672</a> )	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	Даний вид завдання виконується он-лайн на платформі Moodle ( <a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=</a>	20-18 – робота повністю розкриває питання, логічно структурована, здобувачі оперують теоретичними поняттями, розглянутими під час	20

		1672) в день проведення підсумкового контролю. Передбачає відповіді на проблемні питання за темами курсу та розробку частини програми соціологічного дослідження.	вивчення дисципліни, наявні висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з соціальної практики; 17-14 – положення та висновки у роботі недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень, робота має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка структура, робота має описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура відповідей	
Усього за підсумковий семестровий контроль				<b>40</b>

## 9. Рекомендована література

### Основна:

1. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Друге вид. доп. і перероб. Рівне : РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2006. 168 с.
2. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. 320 с.
3. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. Київ: Вид.дім «КиєвоМогилянська академія», 2017. 342 с.

### Додаткова

1. Bhattacharjee D. A. Social Science Research: Principles, Methods, and Practices. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. 148 p.
2. Blanchflower T. M. Leavy, P. (2017). Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches. New York, NY: The Guilford Press. ISBN 9781462514380. 300 pp. (Paperback). *Family and Consumer Sciences Research Journal*. 2018. Vol. 47, no. 1. P. 101–102. URL: <https://doi.org/10.1111/fcsr.12276> (date of access: 30.06.2023).
3. Hancké V. Intelligent research design: A guide for beginning researchers in the social sciences. Oxford : Oxford University Press, 2009. 142 p. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності. / за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.
4. Zohrabi M. Mixed Method Research: Instruments, Validity, Reliability and Reporting Findings. *Theory and Practice in Language Studies*. 2013. Vol. 3, no. 2. URL: <https://doi.org/10.4304/tpls.3.2.254-262> (date of access: 28.06.2023).
5. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сірінюк-Долгарьової. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 156 с.

**Інформаційні ресурси**

1. Brekhus W. H., Ignatow G. Oxford Handbook of Cognitive Sociology. Oxford University Press, 2019. 680 p. URL: <http://surl.li/mjkiw>.
2. How to Write a Presentation in Sociology. URL: <https://www.customwritings.com/howtowrite/post/presentation-in-sociology/>.
3. Zerubavel E. Generally Speaking: An Invitation to Concept-Driven Sociology. Oxford University Press, 2020. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780197519271.001.0001>.
4. Опитування громадської думки. Як правильно розуміти та інтерпретувати соціологічні дані. Посібник для журналістів та всіх, хто працює з соціологічними даними. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Київ: 2020. URL: <https://dif.org.ua/uploads/pdf/514094735644fc3693e56b7.70191677.pdf>.
5. Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України. URL: <http://www.i-soc.com.ua/institute/>.
6. Офіційний сайт Київськогоміжнародного інституту соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>.
7. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>.
8. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>.
9. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>.
10. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>.